

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХ, БРОЙ 13

СОФИЯ, 1-15 ЮЛИ 2019 Г.

ЦЕНА 0,70 ЛВ.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

Църква и общество

Държава и Църква от ранното средновековие до днес – българският модел за изграждане на християнска държава
стр. 1, 4-5

История

Духовният облик на руски свещеници емигранти
стр. 1, 6

Пастирско слово

Обувките на светците
стр. 7

Колонка на редактора

Дух на любов гарувай на мене, Твоя раб!
стр. 5

Поклоннически пътувания

Атонски дневник
стр. 8

ЦЪРКВА И ОБЩЕСТВО

† Русенски митрополит НАУМ

Държава и Църква от Ранното средновековие до днес – българският модел за изграждане на християнска държава

Внастоящото изложение ще се опитаме да представим в най-общи щрихи, въз основа на опита на Българската православна църква – Българска патриаршия, основите и историческото развитие на църковно-държавните отношения в България. Една държава с богата и превратна история, която вече дванадесет столетие е белязана от принадлежността на българския народ към християнския свят и култура. Преднамерено наблягаме върху елемента на културата, тъй като големият български избор от втората половина на IX в. е избор не просто на политическа или вероизповедна, но и на културна принадлежност. Нещо, което е блестящо и немногословно изразено в често цитираното определение на видния руски учен академик Дмитрий Лихачов за България като „Държава на Духа“.

Ако обаче на Църквата в България от самото начало и в историческа перспектива е била подписаната възможността да бъде носителка на новата християнска духовност и култура, то това е така благодарение на инициативата и на щедрата подкрепа,

идваща от страна на българската държавност – в лицето на светите и благоверни средновековни български владетели, които, без преувеличение, могат да бъдат наречени „архитекти“ на българския християнски модел. На първо място тук говорим, разбира се, за светия княз-покръстител български Борис I Михаил (852-889; † 907 г.), за българските царе Симеон Велики (893-927) и св. Петър I (927-969) от Първата българска държава, Йоан Асен II (1218-1241) и Йоан Александър (1331-1371) – от Търновска България, и др. Те именно са хората, които могат и е справедливо да бъдат определени като „строителите“ на средновековна България като Държава на Духа – разбира се, в тясно единомислие и сътрудничество със свещеночалието, духовенството и книжовниците на Българската православна църква през вековете. За тях и други български владетели борбата за Българска църква е точно толкова тежка и сложна, колкото и политическата борба, а съдбата на двете институции остава тясно преплетена от самото начало и през целия средновековен период.

Така, в тази симбиоза, която в православния свят по-често е прието да се определя като „симфония“ на светско и духовно, започва и продължава във времето историята на българската Държава на Духа – история, белязана от времена на възход и от години на упадък. Насилствено прекъсвана за дълги периоди от време и славно продължавана, но почти винаги протичала под знака на принадлежността на мнозинството от българския народ към Църквата Христова – към нейната вяра и към нейната богата култура.

В какво обаче се състои спецификата на българския модел? Какво трябва да кажем и подчертаем по отношение принадлежността на българската държавност и българския народ към християнския свят, и по-конкретно към общността на Източното православие?

Прибързано, а затова и погрешно би било да се твърди, че от самото начало и през целия средновековен период, че дори и в ново време, българският християнски модел е представлявал просто копиране на установените в Източната Римска империя

На стр. 4

ЮБИЛЕЙ

550 години от Пренасяне мощите на св. Йоан Рилски от Търново в Рилския манастир

На стр. 2-3

ИСТОРИЯ

Духовният облик на руски свещеници емигранти

служили в Пловдивска епархия след 1922 г.

(по рапорти на архиерейските наместници на деветте епархийски духовни околии и други документи)

Пловдивският митрополит Максим (1908-1936 г.) спомена в книгата си „Автобиография и спомени“ своите първи впечатления от свещениците на Пловдивска епархия след избирането му за неин митрополит: „Станаха ред събрания на свещеници и тук, в Пловдив, и в околийските центрове, за да се запозная със свещенството, с което ще работим на нивата Божия. Намерихме обаче, че свещениците изобщо са слабо подготвени за новото време. В епархийския център например, в Пловдив, имаше само

двама свещеници със семинарско образование... В Хасково околийското свещеническо събрание намерихме свещеници стари, които едва можеха да напишат правилно титлата на архиерея си. С такива сътрудници, разбира се, че успехът ще бъде слаб“ (с. 96).

Затова един от първите и най-главни неговии приоритети като Пловдивски митрополит става повишаването на образователния ценз на епархийските свещеници. Според митрополит Максим такава цел може да бъде пос-

тизната чрез откриване на „духовна семинария, която да снабди епархията с по-подготвени свещеници“.

През 1915 г. е открита Пловдивската духовна семинария „Св. Кирил и Методий“. Въпреки това проблемът със свещениците явно остава актуален и в годините след откриването ѝ, защото митрополит Максим отбелязва в автобиографията си: „И сега в Пловдивска епархия има 60 енорийски пазни, защото няма достойни кандидати за свещеници...“ (с. 97).

На стр. 6

ХРОНИКА

От България

Ловчанският митрополит Гавриил участва в тържествата в Киево-Печерската лавра

По повод отправена покана от Негово Блаженство Киевския и на цяла Украйна митрополит Онуфрий и по решение на Св. Синод на БПЦ-БП в тържествата по повод 75-годишнината на председателя на УПЦ-МП взе участие Негово Високопреосвященство Ловчански митрополит Гавриил.

Той съслужи в Божествената св. Литургия за празника, извършена на 25 юни в Киево-Печерската лавра, заедно с председателя на УПЦ-МП митрополит Онуфрий и представители на единадесет поместни православни църкви.

Тайнството Евхаристия бе възглавено от председателя на Украинската православна църква, а в съслужение с него бяха: митрополит Мелетий Картагенски (Александрийска патриаршия), епископ Антоний Моравички (Сръбска патриаршия), епископ Павел Хайновски (Полска православна църква), архимандрит Йероним (Пилотис), йеромонах Варнава (Кипърска архиепископия) и др.

В поздравителния адрес към митрополит Онуфрий от името на Св. Синод и Българския патриарх се казва: „Светлият празник на небесната прослава и на паметта на Църквата за Вашия дивен небесен покровител – славния в благочестието, в монашеския подвиг и в придобиването на добродетелите, светия преподобен Онуфрий Велики, и тази година ни дава повод

да отправим към Вас нашите лични и на цялата Българска православна църква – Българска патриаршия всесърдечни братски благопожелания за крепко здраве и бодрост на духа, за изобилни душевни и телесни сили, за христоводително търпение, любов и грижа за повереното Ви паство, за още много и богоблагословени успехи в архипастирското Ви служение на светата Украинска православна църква.

Нека Всещедрият и Всемилолюбив Бог щедро Ви дава с божествената Си благодат, та укрепван от нея да продължавате и занапред с усърдие и ревност да водите кораба на Украинската църква към тихи води, към пристанището на спасението, към което Господ Исус Христос „...ни е призвал със Своята слава и съвършенство“ (2 Петр. 1:3).

Дните и годините, в които по Божия домостроителен и човеколюбив промисъл Вам се е паднало да държите кормилото на

църковния кораб в братска Украйна, са критични както за Църквата в Украйна, така и за цялото свето и спасително Православие – дни на изпитания за нашата християнска и пастирска съвест; дни, изискващи много духовна разсъдливост и изпитване на духовете – „дали са от Бога“ (1 Йоан. 4:1). Вярваме обаче, че с Божията помощ, верен на архипастирския си дълг и отговорности, Вие и занапред ще продължавате с успех да допринасяте за съзидането на големото здание на Църквата, която Сам Господ е поверил първом на нас, епископите – приемниците на Неговите свети апостоли, които първи посяха по света семената на благочестието и на новата надежда на човечеството за помирение с небесата, за завръщане към със-

тоянието на богосиновство и към онази пълнота на богообщението, на която се радваха праотците в Едемската градина.

В това нелеко служение с Вас са Сам Господ Исус Христос, молитвите и небесното застъпничество на Неговата Пресвета майка и наша Владичица Богородица, на Великия Онуфрий и всички просияли в светостта Божии угодници, както и молитвите и помощта на Вашите събратя и на всяко православно сърце, милеещо за единството на Църквата и за нейното преуспеяване в делото на спасението. Вярваме, че умдрявяни и напътствани от Пресветия Божий Дух, Който неизменно пребъдва в светата Църква Христова, с нашите общи молитви и усилия всички заедно ще продължим да съграждаме Тялото Христово, „...докде всинца достигнем до единство на вярата и на познаването Сина Божий, до ...пълната възраст на Христовото съвършенство“ (Еф. 4:13). Божията всеопрошаваща любов и Неговата велика милост, и общението в Светия Дух да бъдат с всички нас!

Честит празник! За много и благословени години!“

В Киево-Печерската лавра на 24 юни бе отслужено и бдение, в което участие взе и Негово Високопреосвященство Ловчански митрополит Гавриил.

Ловчанска митрополия

550 години от Пренасяне мощите на св. Йоан Рилски...

Празник в Рилската св. обител

На 1 юли в Рилския манастир бяха отбелязани 550 години от тържественото възвръщане на честните, чудотворни и свети мощи на преподобния наш отец Йоан Рилски Чудотворец в обителта.

И тазгодишните духовни тържества по повод летния празник на покровителя на България започнаха в навечерието му с всенощно бдение, възглавено от Негово Преосвященство Мелнишки епископ Герасим, гл. секретар на Св. Синод, който бе в съслужение с манастирското братство и духовници от страната.

Бдението започна в 20 ч. и продължи до ранните часове на 1 юли. Песнопенията бяха изпълнени антифонно от сборна група, ръководена от д-р Андрей Касабов, и сборна група псалти от гр. Букурещ – Румъния, с диригент свещ. Кристин Тодиряну.

Молитвено участие в празничното богослужение взеха монахини от различни манастири от страната, свещеници и монаси от различни епархии и чужбина.

В 9.30 ч. започна тържествената св. Литургия, възглавена от Неврокопския митрополит Серафим, който бе в съслужение с Русенския митрополит Наум, Мелнишки епископ Герасим, гл. секретар на Св. Синод, игумена на Рилската света обител Адрианополски еп. Евлогий, архим. Атанасий Султанов, протосингел на Западнo-и Средноевропейска епархия, архим. Васнан, представител на Руския патриарх у нас, архим. Теоктист, отговарящ за българското подворие в Москва, енорийски свещеници и манастирското братство.

Десетки християни се причастиха за празника на преподобния Йоан.

В края на св. Евхаристия митрополит Серафим преподаде на празнуващите отеческия благослов на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит, с чието благословение той възглави духовното тържество в древната св. обител по повод отбелязваната годишнина.

В словото си той изтъкна, че трябва да имаме пред очите си примера на св. Йоан Рилски, да сме благодарни на Бога, че сме освободени „на първо място от духовното робство, а след това и от материалното“.

Игуменът Адрианополски епископ Евлогий благодари на митрополит Серафим за добрите думи, както и за благословието на Негово Светейшество патриарх Неофит. Той говори също върху кръглата годишнина и спомена, че мощите на св. Йоан са минали и през метоха „Орлица“, където светните преносували. Игуменът благодари специално и на хористите от Румънската православна църква, които всяка година украсяват със своето пение духовния празник на св. Йоан.

Ангел КАРАДАКОВ

Монашеско пострижение в навечерието на Петровден

На 28 юни, в навечерието на празника на светите апостоли Петър и Павел, в Баткунския манастир (носец тяхното име) край село Патаденица, Пазарджишко, Негово Високопреосвященство Пловдивски митрополит Николай възглави празничната вечерня с петохлебие в манастирския храм и извърши чина на монашеското пострижение на послушник Асен Бояджиев, родом от Велинград. По време на монашеското пострижение му бе дадено името Дамян, в чест на светия безсребърник Дамян Римски.

На богослужението присъстваха викарните епископи Знеполски Арсений и Константиновски Яков, игумен на Баткунския манастир и архиепископски наместник на Пазарджишка духовна око-

лия, както и свещеници от околията.

След богослужението епархийският митрополит Николай се обърна с напътствено слово към новоначалния монах Дамян и поздрави с настъпващия празник на светите първовърховни апостоли Петър и Павел множеството поклонници, дошли

да се помолят в светата обител.

В деня на първовърховните апостоли Петър и Павел, 29 юни, в едноименния пловдивски храм Негово Високопреосвященство митрополит Николай възглави празничната света Литургия, в съслужение със Знеполския епископ Арсений, ви-

карый на митрополита, ст. ик. Тодор Хаджиев, протосингел на Пловдивска св. митрополия, ст. ик. Добромир Костов, ректор на ПДСиА „Св. Кирил и Методий“, ст. ик. Тодор Тодоров, председател на ЦН при храма, и свещеници от града.

Множество християни в този ден бяха изпълнили храма и заедно със своя архипастир отправяха молитви към Бога, и заедно изповядаха Символа на нашата вяра. В края на богослужението владиката произнесе проповед за празника, като акцентира върху съвременното апостолско служение и подражанието на Христа днес.

Митрополитският протодякон Илиян Александров прогласи многолетие за всички празнуващи.

Пловдивска митрополия

550 години от Пренасяне мощите на св. Йоан Рилски от Търново в Рилския манастир

В Рилския манастир се проведе международна научна конференция

На 18 и 19 юни в Рилския манастир, с благослението на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит и Св. Синод на БПЦ се проведе научна конференция, посветена на 550-годишнината от връщането на мощите на св. Йоан Рилски Чудотворец от Търново в основаната от него обител. Събитието бе организирано съвместно с Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Форумът беше открит от Негово Преосвещенство Адрианополски еп. Евлогий, игумен на Рилската св. обител, който приветства участниците. Игуменът направи встъпление в темата, като подчерта важността на честваното събитие – връщането на мощите на Рилския светец в основаната от него обител засилва сред българите почитта към светеца и той постепенно започва да се чества като общобългарски небесен покровител, а Рилският манастир става място за съхраняване на християнската вяра и българската памет през годините на робството. Това важно събитие всяка година на 1 юли се чества с тържествено богослужение, отбелязва игуменът.

На научното събитие присъства Негово Високопреосвещенство Неврокопски митрополит Серафим, който приветства братството и участниците от името на Св. Синод на Българската православна църква. „Нямаме по-голям застъпник пред престола на Триединия Бог от св. Йоан. Присъствието на неговите св. мощи в светата му обител има силно въздействие сред българския народ и затова ние се молим те да пребъдат тук до края на времнатата“, заяви митрополит Серафим.

Поздравителен адрес до домакините и участниците в конференцията изпрати Негово Светейшество Българския патриарх Неофит.

Сред гостите на форума бяха г-н Петър Паунов, кмет на гр. Кюстендил, г-н Емил Гушеров, председател на Общинския съвет на гр. Дупница, адвокат Мария Кьосева, г-н Бойко Свиленов, директор на ОУ „Св. Йоан Рилски“ в гр. Перник, духовници, общественици, преподаватели и богослови.

В двата работни дни на конференцията специалисти от различни области представиха свои из-

следвания, свързани със знаковата годишнина.

Проф. д-н Вася Велинова от Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ говори обстойно за основния исторически източник за пренасянето на мощите на св. Йоан Рилски през 1469 г. – „Рилската новина“ на Владислав Граматик. Тя представи най-новите изследвания на историците за този основен исторически извор за българската история. Рилският манастир получи ценен дар от проф. Велинова – книги, издание на института, и четири диска със снимки от архива на видния изкуствовед проф. Асен Василиев, който прави задълбочени изследвания в св. обител в средата на миналия век.

Доц. Павел Павлов от Богословския факултет на СУ говори за „Рилския манастир като средновековно-исторически контекст на връщането на св. Йоан Рилски в Рилската св. обител“. Той подчерта критичния характер на историческия момент, когато мощите на основоположника на българското монашество се връщат в Рилския манастир – време, когато българската държава престава да съществува, старата столица Търново губи своята слава, а Рилската св. обител се въздига за столетия напред като стожер на българския дух и историческа памет.

Д-р Андрей Касабов от Богословския факултет на СУ представи *Службата за пренасянето на мощите на св. Йоан Рилски в музикалните ръкописи в Рилския манастир*, а Венцислав Каравълчев говори за св. Йоан Рилски като българския образец на святост, чиято духовна роля за утвърждаването във вярата на новопокръстените българи не приключва с неговата смърт. Светецът е жив застъпник на българския род в кризисните времена на робството, а пренасянето на мощите му в различните на-

селени места на поробена България е благослов и знак за неговата съпричастност към тежката историческа участ на неговите единоплеменници.

Проф. свещ. Константин Пътуляну от Богословския факултет в Бургас говори за аскетичния подвиг на св. Йоан Рилски в контекста на общата православна духовност в епохата, представена в учението на св. Симеон Нови Богослов за молитвата. Той сподели, че е почувствал поканата за участие в конференцията като лична покана от страна на св. Йоан Рилски и затова се е отзовал с голяма радост. Участието му в конференцията в Рилската св. обител е с благослението на Румънския патриарх Даниил, който с интерес очаква впечатленията на румънския богослов от това научно събитие.

Д-р Златина Иванова говори за специфичния подвиг на аскетите – дендрити, т. е. отшелниците, които живеят на открито

в дърветата. Подвигът на св. Йоан Рилски, който живее няколко години в хралупата на един дъб е част от тази богата аскетична традиция, която се заражда в източните части на Византия, но намира последователи и на Балканите, най-вече в лицето на преп. Давид Дендрит, подвизавал се близо до Солун, и на св. Йоан Рилски Чудотворец. Бяха открити общите места в житията на двамата подвижници.

Доц. Стефан Тъпанов от Националната художествена академия, който работи като реставратор в Рилския манастир, разказа за изпълнената с предизвикателства работа по реставрацията на стенописите в храм „Успение на св. Йоан Рилски“ (старата постница при гроба).

В последвалата дискусия еп. Евлогий отбеляза, че в централния храм на манастира, в постницата и метоха „Орлица“ са в ход мащабни реставрационни дейности под ръководството на доц. Тъпанов, които се финансират от св. обител.

Владиката подчерта, че реставрацията на стенописите напредва бавно по две главни причини – обективният фактор е, че в трите обекта не може да се работи през студените месеци на годината. Другата причина обаче е бавенето на документите от Националния институт за недвижимо културно наследство. Одобриенето на проектите за възстановя-

ване на фреските се бави с месеци, които минават в напразно чакане, каза еп. Евлогий.

Поклонниците на Рилския манастир вече могат да видят напълно реставрирания южен параклис на централния манастирски храм, в който стенописите, олтарните икони и дърворезбата са възстановени в първоначалния им блясък. Почти напълно е завършена реставрацията и на северния параклис „Св. Николай“, чиито стенописи бяха напълно скрити от пластове сажди и прах.

Г-н Божин Дончев от Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“ разказа за *Връзката между мощите на св. Йоан Рилски и руския град Рилск и предаването за пренасянето на неговата десница там*.

Д-р Полина Спинова от Центъра за образователни инициативи „Двери“ представи на конференцията учебни материали, създадени и издадени в сътрудничество с Рилската св. обител, каквото е албумът „Иконите разказват. 21 икони от Рилския манастир“. Чрез материалите учениците се запознават с най-важните християнски празници и светци, почитани у нас; те разкриват пред децата и учителите най-добрите образци на християнската естетика и иконография и възпитават у тях усет към красивото. Беше подчертано, че манастирът не само в миналото, но и днес

има важна роля в българското образование.

Първият ден на конференцията завърши с празничен концерт на хор „Св. Наум Охридски“ с ръководител д-р Андрей Касабов. Основната част от изпълнените песнопения бяха от празничната служба за 1-ви юли, деня на връщането на честните мощи на светеца. Участниците в хора редовно укрояват с молитвени песнопения и всеночните бдения в чест на преп. Йоан, които през последните години събират в обителта все по-голям брой богомолци.

Следващият ден продължи с доклади на д-р Камелия Христова от СУ „Св. Климент Охридски“, която говори за *Описанието на Рилския манастир по материалите на Народната библиотека „Свети Кирил и Методий“*; Явор Митов от РИМ-Кюстендил на тема *Пеицерата на св. Йоан Рилски край с. Гърбино, Кюстендилско*; Георги Величков от ЮЗУ „Неофит Рилски“, който разказа за *поклонничеството от Неврокопска епархия към Рилския манастир*; адвокат Илко Димитров, един от организаторите на *поклонническия път „Рилският чудотворец“*, относно утвърждаването на тази традиция като съвременна форма на поклонничество; доц. Елена Узунова, която изнесе доклада *„Из ръкописно-документалното наследство на отец Неофит Рилски“*. Конференцията завърши с доклада на проф. Иван Желев *„Паметта за мощите на св. Йоан Рилски и за тяхното връщане в Рилския манастир“*.

В края на сесията се състоя дискусия за паметта към св. Йоан и ролята на мощите му за почитта към него и св. обител през епохата на Възраждането и Средновековието.

След закриването на конференцията участниците в нея извършиха поклонение на гроба на Преподобния.

Предстои представените доклади да бъдат издадени в юбилеен сборник, за да станат достояние на всички, които се интересуват от миналото и съвременното на Рилската св. обител, където св. Йоан, като жител на Небесния Йерусалим, молитвено се застъпва за всички, които с вяра търсят неговата помощ.

Рилска света обител

550 години от построяването на храма в Рило-манастирския метох „Орлица“

На 29 юни в Рило-манастирския метох „Орлица“ (на 18 км преди манастира, на излизане от гр. Рила) бе отслужена архиерейска св. Литургия от Негово Преосвещенство Адрианополски еп. Евлогий, игумен на Рилската св. обител. Метохът е посветен на св. първовърховни апостоли Петър и Павел.

На същата дата, точно преди 550 години, на това място пренощували честните мощи на преп. Йоан Рилски, пренесени тържествено от старата българска столица Търново в Рилския манастир. Храмът на св. апостоли Петър и Павел бил издигнат в спомен на това събитие от игумена на манастира Давид през 1469 г. Представлява малка еднокорабна базилика.

Цялостно зографисана е на два пъти – първо през 1491 г. със средствата на Крупнишкия епископ Яков, по време на известния Рилски игумен Теоктист, а след това през 1863 г. е повторно изписана от Никола Образописов от Самоков, чиято тържествена композиция

„Връщане мощите на преп. Йоан Рилски Чудотворец“ се намира в притвора на храма. Стенописи от XV в. са запазени в олтара и над вратата в наоса на църквата. В момента се работи по реставрацията и консервацията на дървените тавани и фреските.

Духовният облик на руски свещеници емигранти

От стр. 1

По Божий промисъл този болен за всеки епархийски митрополит върхот намира решение чрез

руските емигранти, потърсили убежище в България

след 1920 г. в резултат от гражданската война и пълното завземане на властта от болшевиките. Сред тези имигранти имало и не малко духовници и семинаристи, или такива, които не са успели да завършат или започнат семинарското си образование. Пловдивският митрополит Максим отваря вратите на епархията си за тях, а с решение Св. Синод на Българската православна църква (тогава все още Българска екзархия – б.а.) предоставя възможността през 1922 г. в епархийския манастир „Св. Кирил и Юлиан“, над с. Горно Воден, да бъде открито Руско пасторско-богословско училище под ректорството и духовното настоятелство на **Царцишкия архиепископ Дамян (Говоров)**.

Главната цел на училището била да подготви свещеници за основаваните в имиграция руски църковни общини. Преподавателите и възпитаниците живеели и с надеждата, че ще дойде време, когато завършилите училището „ще се завърнат в освободеното от болшевиките отечество, за да се включат в новото изграждане и на Руската империя, и на Руската църква след претърпените гонения“ (прот. Борис Строумов).

От завършилите обаче малцина напускат България или се завръщат в Светскния съюз, а при това едва след 1953 г., тоест след смъртта на Сталин. Болшинството са ръкоположени от Пловдивския митрополит Максим или от викария му – Драговитийски еп. Харитон, за да останат на енорийско служение в Пловдивска епархия.

В библиотеката на Пловдивска митрополия се съхраняват редица документи, свързани с назначените на енорийско служение в подведомствени енории руски свещеници имигранти. Една част от тях съдържат биографични данни, друзи – оценка на тяхното служение. Към тази втора група принадлежат преди всички рапортите на архиерейските наместници и летописните книги на храмовете, в които служели такива свещеници.

С много малки изключения изследването на документите разкрива образа на свещеници с високо съзнание за своето пасторско служение, със страхопочитание и благоговение относно си към православното богослужение, отслужавано от много от тях всекидневне независимо от прелятствията за това, например като липсата на певец или кларас. Всеотдайни и жертвоготовни, стареещи се да бъдат за всички всичко, щото по каквото и да е начин да придобият за Бога желаещи да спасят души те си човече (срв. 1 Кор. 9:22).

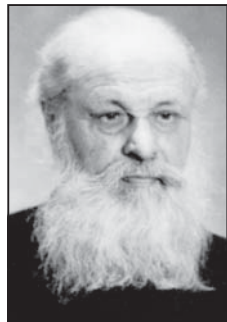
Ще приведем няколко примера.

В рапорт на асеновградския архиерейски наместник от 12 ноември 1939 г. се дава следната висока оценка за енорийския свещеник при храм „Успение Богородично“ в с. Борово **о. Пьотр Кошельов**: „Свещеникът е верен страж на повереното му паство, пази го от посегателства... ревност и усърдие... През зимата била организирана безплатна столова за ученици. Свещеникът взел в нея участие, давайки помощи в натура. Неговото бдително око не оставило столовата без надзор за съблюдаването на поста в сряда и петьк и за започването на обяда с молитва. Свещ. Пьотр Кошельов е добър по сърце. Благогочестив и богобоязлив руски иззаник, отец Пьотр поучава не с думи, а с дела“.

В летописната книга на храма е записано: „Свещ. Пьотр Кошельов се отличава със скромност и добродушие, бил любим на своите енорияши, които и сам обичал, и се привързал към тях като към свои братя и сестри“.

Отец Пьотр служил в с. Борово от 1928 до 1958 г. Колько отговорно било неговото отношение към поверената му енория, се вижда и от това, че той

дори изпратил на свои лични разноски в Пловдивската духовна семинария местния юноша Георги Ставрев, за да го подготви за свой заместник. След излизането му в пенсия, **о. Пьотр** се оттегил в Кук-

ленския манастир „Св. Козма и Дамян“, близо до Асеновград. По-късно обаче се върнал в Борово, което наричал своя втора родина, и останал в него до смъртта си. Погребан е в гробищния парк на селото.

Положителна оценка е дадена и за **йеромонах (или архимандрит – б.а.) Сергий (Виглазов)**, енорийски свещеник в с. Соколовоци. Смоленският архиерейски наместник пише за него в рапорт от 11 юли 1940 г.: „Йеромонах Сергий се ползва с добро име сред енорияшите, богослуженията се посещават масово и регулярно“.

В по-късен рапорт от 10 февруари 1944 г. архиерейският наместник съобщава: „Енорийският свещеник йеромонах Сергий Виглазов е образцов свещеник. Служи ежедневно. Енорияшите му заслужено го обичат“.

Времето на енорийско служение на йеромонах Сергий в с. Соколовоци, Смоленско, е от 1934 до 1965 г., като до 1953 г. обслужвал и енорията на с. Бостина. Умира на 7 септември 1970 г. в старческия дом в с. Фатово.

В рапорт от 7 ноември 1939 г. Пещерският архиерейски наместник пише за **свещеник Димитрий Щепетнов**, служещ в храм „Сретение Господне“ в с. Козарско: „Такът и умението на енорийския свещеник, неговият добър характер и кротост му помагат да привлече душите и сърцата на енорияшите си“. А в рапорт от 7 декември 1940 г. за свещеника руснак е написано: „Свещ. Димитрий винаги умело общува с енорияшите и затова владее сърцата им“.

Отец Димитрий служил в с. Козарско от 1932 до 1970 година.

Похвална е оценката и за друг руски имигрант, свещеник в Пещера духовна околия. Това е **прот. Иван Мухин**, енорийски свещеник в храм „Св. Димитър“ в Пещера. В летописната книга на храма е отбелязано за него, че се е откроявал като „молитвеник и ревностен свещеник“. Той е един от малкото руски свещеници, за които в архива на Пловдивска митрополия се намират пълни биографични данни.

Роден е на 14 април 1874 г. в с. Лиман, Харьковска губерния. Завършил Харьковската духовна семинария през 1895 г. Две години след ръкоположението му за дякон, на 30 ноември 1905 г. е ръкоположен за свещеник от митрополит Антоний (Храповицкий) и назначен на енорийска служба в храм „Покров Богородичен“ в г. Старобелск. След революцията заминал за град Ставропол, където служил до 1 ноември 1920 г. В средата на 1921 г. пристига в България и още на 14 август с. г. е назначен на енорийска служба в град Пещера. От 1922 до 1932 г. е учител в руската гимназия в града. Обслужвал енорията си до 1958 г. Умира на 31 октомври 1968 г.

В летописната книга на храм „Св. Кирил и Методий“ в с. Доли Воден, Асеновградско, е оставено следното свидетелство за служението на енорийския свещеник руснак: „**Отец Сергей Белоусов** още от постъпването му на енорийска служба всеотдайно полага душата си за своето служение. Гржите му са повече за храма и енорията,

отколкото за собственото му семейство. Всекидневно извършва утречно и вечерно правило, а в празнични и неделни дни винаги отслужва празнична утрена, придружена с Божествена литургия. Редовното богослужение не се прекратява дори когато поради възрастта, но най-вече от положените трудове се влошава здравето му. С болно сърце, отецът продължаваше да обслужва поверената му енория и редовно извършваше богослуженията в храма“.

Запознати са и личните спомени на о. Васил Цончев за неговия руски съратник **о. Николай Печорски**, енорийски свещеник на с. Строево, Пловдивска духовна околия. О. Васил Цончев по това време е завеждащ енорията на близкото до Строево с. Труд и е имал възможността не само често да общува, но и да съслужаваше с о. Николай. За последния в личен разговор с автора на статията о. Васил си спомня: „Той (о. Николай – б.а.) беше изряден и образцов свещенослужител във всяко едно отношение. Като служещ, като проповедник, като изповедник. Имаше остръ и много точен ум. Винаги знаеше какво, къде и как да го каже, за да се постигне резултат.“

Имаше голямо желание да се върне в Русия, но президентката му Анастасия не желала, защото и двете им деца бяха починали в България... Но когато презвитер Анастасия почина, о. Николай си замина. Почина в Русия“.

Приведените положителни оценки се отнасят за всички свещеници руснаци, служили в Пловдивска епар-

хия. Те ясно разкриват тяхното високо пасторско съзнание за отговорността на свещеническото служение, породено от синамата им вяра и неподправено благочестие, възпитабани в руския народ от оптинските и глински старци, от дивния Саровски чудотворец преподобни Серафим и от най-яркото духовно светило в края на XIX в. – св. Йоан Кронщадски.

Св. Серафим Соболев, също руски имигрант, няколко пъти е посещавал, още докато бил ученик, отслужавани от св. Йоан Кронщадски богослужения. В края на една литургия св. Йоан благословил бъдещия „стълб на православието в ср. София“ (из „Тропар на св. Серафим Соболев“) с думите: „Да почива над вас Божие благословение“. Както разказвал сам св. Серафим, „през целия този ден велика благодатна радост изпълвала сърцето му и той се чувствал окрилен“ (И. К. Сурский, „Отец Йоанн Кронщадски“, Москва, 2008 г.).

Тази радост и духовна окриленост руските свещеници имигранти пренесли със себе си и в България, явявайки своето служение на българска земя като истински дар Божий за Българската православна църква и българския народ.

Имената им може да останат неизвестни и ерозобете им буренясли в изостабени от жителите им села, но със сигурност със своя тих и самоотвержен труд още приживе те са се угодили да бъдат завинаги на небесата (срв. Лука. 10:20).

Иконом Емил ПАРАМИНГОВ

Църковно отличие за посланик Бойко Коцев

На **19 юни** Негово Светейшество Българският патриарх Неофит награди, по решение на Св. Синод, Негово превъзходителство Бойко Коцев – бивш посланик на страната ни в Москва, с орден „Св. св. Кирил и Методий“ – I степен.

На церемонията в Синодната палата присъстваха Техни Високопреосвещенства митрополитите: Сливенски Йоанкиий, Великотърновски Григорий, Ловчански Гавриил, Западно- и Средноевропейски Антоний, Неврокопски Серафим, Врачански Григо-

рий, Видински Даниил и Негово Преосвещенство Мелнишки епископ Герасим, гл. секретар на Св. Синод, общественици и гости.

Светейшият патриарх изтъкна добрата работа

на посланик Коцев, както и неговите неуморни трудове. Срещата завърши с благопожелания за още по-усърдна работа и добри поводи за нови срещи.

Българска патриархия

ПАСТИРСКО СЛОВО

Обувките на светците

Понякога в служението на енорийския свещеник има случаи, които го водят към дълбок размисъл и го тласкат към анализ за многостранността на духовния опит на всяка една явяваща душа. Много често духовникът чрез думите или постъпките на някой мирянин се поучава в своите лични търсения и осъзнава недостойнството си като пастир и християнин.

Това са епизоди, които се връзват в паметта му и оставят траен отпечатък в цялостното му бъдещо поведение. Бог ги допуска за вразумление и израстване по стълбата на личното подвизаване на своите „официери“ – тези, на които е казал: „каквото свържете на земята, ще бъде свързано на небесата; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано на небесата“.

Оглеждайки се в тези светли примери, духовникът почерпва благодатна подкрепа по тесния път на спасението и на своята душа.

В един градски храм често влизаше яряващ, който пристъпваше бавно, внимателно и дълго се застояваше пред иконите. Оставаше в едно особено молитвено уединение и се молеше вътрешно, съкровено, с трепет и проникновение. Но винаги, когато пристъпяше към тях, се навеждаше и ги целуваше ниско долу, по носете, сякаш се боеше да ги докосне с устни другде.

Когато един път му зададох въпроса защо постъпва точно по този начин, той кротко отговори: „Отче, аз много обичам да чета житията на светиите и много ценя техните икони. Но понеже съм недостоеен

човек и знам какво представлявам, целувам обувките им, защото това заслужавам. Съвестта не ми позволява да докосвам нито лицата, нито ръцете им... Познавам живота си и добре съм осъзнал какво представлявам и като християнин, и като човек“.

Дай, Господи, повече такива православни християни, мълчаливи знаменосци на вярата, които да Те носят като печат в сърцето си! Дълбоко в душите си да пазят този огнен знак, да бъдат докоснати от този небесен огън, с който да палят и кандилата на всички около тях! Изпрати на Своята нива повече такива мъже и жени, които са изживели дълбок вътрешен прелом и преживели с болка своята истинска и съкровена метаноя; такива, които са превъзмогнали и продължават да превъзмогват своята лична немощ и преминават от сила в сила, придобивайки благодат въз благодат, в непрестанна битка със старата си природа и нашепванията на демоните!

За тях светото Православие не е лозунг или мото, зад което да скриват своето лицемерие и духовна нищета. Тези, които са го прегърнали не като система от норми, сбор от правила, а са го превърнали в свое лично, изповедническо учение. Родени от Духа, водени от Духа, пръскащи Духа Светаго. Негови във всичко – и отвътре, и отвън. В дела и думи, не просто изповядвайки вярата, а подвизаващи се в нея! В полумрака на духовните си търсения човек може само да се учи от такива живи камъни, сияещи светлинци.

Свети Паисий Светогорец (старец Паисий) обичал да повтаря на идващи-

те при него поклонници: „Християнинът всичко трябва да върши с благоговение!“ С основа особено чувство на страх и трепет, което пронизва дълбоко поведението на истинските последователи на Спасителя. Не само в храма и енорията, но и при разговорите му с неговите духовни братя и сестри и дори в собствения му дом, където не е наблюдаван от никого.

Защото това е сигурен знак за докоснатост, вътрешното парещо призоваване и призоваване от Всемогъщия и Всемилолюбив наш Отец. Най-правдоподобното свидетелство за служението пред олтара на Бога и нуждите на ближните. Всички светии и праведници са го притежавали и без да говорят, те са го предавали на всички – мълчаливо и завладяващо, деликатно, но всепобеждаващо.

Това е истинската проповед, пред която никой не може да остане безучастен, защото носи посланието на живия пример! Защото казано е в Священото Писание: „Нито запалят светило и го турят под крина, а на светилник, и свети на всички въщи!“ (Мат. 5:15). Това е белегът за святост, който всеки яряващ притежава въпреки своите немощи и отстъпления, и дар, вдъхнат свише още в тайнството на светото Кръщение. И от неговата свободна воля зависи дали да го остави да тлее, или да го разгори и превърне в огън, който да стопля всичко около себе си.

В църковната практика има много парещи въпроси, които могат да се превърнат в разделини, като режима на честото или рядкото причащаване на миряните или календарния

въпрос, но най-важното и ключът за спасението на всеки – това е личното благоговение. И прозорец към него е именно благоговението и към Бога, и към светинята!

Колко декларации слушаме за Бога, врочания, обети, клетви, прелитици във въздуха цитати, които се произнасят с патос и религиозен възторг (нека да ги има, защото те са част от Словото, самото Слово, плод на истинския Логос), но колко от тях имат вътрешно съдържание, носят своя проникновен релеф и са изричани с живо дръзновение и искрен трепет. Колко от тях са такива, за които да се каже, че са от „преизпълнено сърце“ и плод на реално служение пред олтара на Небесния Цар? Колко от нас правят дълбоки поклони, широки махове и стоят по предните места в храмовете, с изпъчени гърди, уверени, че са „специални“ в Неговите очи! Заразени от прелестта да се мислят за нещо повече от всеки друг мирянин, но и имащи дързостта да съдят смело свещениците, монасите и дори епископите.

Вдъхни, Боже, Своя Свети Дух, Който да укрепил боледушните ни души и да ги превърне в пример на лично благоговение. Всичко и навсякъде да вършим с благоговение и усет към светинята! Защото на Страшния съд Бог няма да съди по външните дела на благоговение, а ще прецени чистотата на сърцевините ни подбуди и искреността на помислите ни. Именно те са най-верният критерий за това дали в нас се е изобразил Христос и дали сме превърнали живота си в подражание на Примера Му!

Свещ. Ясен ШИМЕН

АТОНСКИ ДНЕВНИК

Животът е споделено пътуване

Продължение от бр. 11

ДЕН ТРЕТИ
Манастирът „Григориу“ – манастирът „Зограф“

Защо имам чувството, че „Григориу“ ще бъде един от любимите ми манастири? Може би, защото прекарах първата си нощ на Атон там. Може би, защото бях привлечен вече от него. Станахме рано, навреме за утренията и за литургията, които траеха от 4 до 7 или 7,30 ч. Ранните часове, знаейки това от престоя си в английски манастири, са магически, все още е тъмно, силуети на монаси, лица от фрес-

поема на малки хапки. Върнах се в църквата, поседях малко повече, дори затворих очите си, полюшван от службата, важността на изречените думи (които старшият монах поправя от време на време), станах да целуна икона.

След службата – закуска от боб, риба, баница и нектарини. Освежаване. Приветливият игумен привършва закуската, като изрича молитви наизуст, ведро, почти шеговито, и монасите се подреждат за излизане. Следваме ги – денят е започнал и има работа за вършене, но докато минаваме през

ките, озарени от кандилата. Излъсканите каменни портали, водещи от външната към вътрешната част на църквата, напомняха изправени ковчези, през които минаваха отново и отново, умирайки и възкръсвайки за нов живот.

По едно време целият пламнах и започнах да се потя – реакция от липсата на сън и от горещината вечер, но също и от моята неопитност. Мисля, че дойдох на Атон неподготвен за предизвикателството, което ми предстоеше. Трябваше да изляза навън, да седна на пейката на открито, да се загледам в лунната, няколко дупчици от звезди, кръст в областите, „прожектиран“ от лунната светлина. Малко по малко започнах отново да се чувствам добре. Да се възстановявам.

Православието има това почти безумно количество време, прекарано в църква (три и половина часа служба), и все пак, както българският старец Назарий обичаше да казва – вярата трябва да се

портала на столовата, игуменът стои отстрани, с ръка вдигната за благословия, докато от другата страна трима монаси се покланят дълбоко на преминаващите поклонници.

Манастирът
„Зограф“

Българският манастир „Зограф“ се намира във вътрешността на полуострова, обграден от гора от разпръснати туктам кипариси като свещи. На позната територия съм, способен да общувам на езика и да следвам литургията по-добре.

Манастирът от пътя изглежда огромен, като замък. Във вътрешния двор се извършват доста строителни работи и още предстоят. Дворът е населен от котки, които прелитат опашки и търсят ласки. Беше дълъг ден, изпълнен с недостатъчно сън миналата нощ, но успявах да продължиш от чест инат, окуражавайки плътта да следва духа, който да е водещ.

На стр. 8

ПОКЛОННИЧЕСКИ ПЪТУВАНИЯ

От стр. 7

„Грехът е отклонение – казва ми монах тази сутрин, – наясно си, че си прегрешил, че си се отклонил от богоподобие, към което сме призвани“.

Друг монах ми казва, че броят на душите, които ще се спасят, е опреде-

ди всичко опит; балканците правят и след това мислят, докато ние, на Запад, трябва първо да бъдем убедени) нуждата от издръжливост нараства с годините, но винаги е възможно да се отстраниш от болката и да видиш какво е, както епилептикът пра-

почна в 9 ч. след кратка почивка в двора.

Църквата отново потъна в мрак, лицата на монасите – неразличими от външната църква до вътрешната църква, песнопения от единия клир към другия, редувайки се, кадене на иконите и хора-

на крака. Вече седнал, бе невъзможно да не заспя. И излязох от църквата. Исках да остана до края, още четиридесет и пет минути, но и ритъмът на монашеския живот е такъв, не всеки е в църквата през цялото време, някои приготвят яденето, други са в килиите си, важното е молитвата да продължава без прекъсване, независимо дали са в храма, или – не.

Манастирът

„Хилендар“

„Хилендар“ е сръбският манастир на Атон. Манастирите са общо двадесет (със зависимите от тях скитове, килии и отшелнически обители), седемнайсет са гръцки, три са славянски: български, руски, сръбски. Има голям скит, който е румънски, и разбирам, че Ивиронският манастир, най-малкото, има силна връзка с Грузия. Това са страните, които свързвах с православие.

Сръбският манастир е гостоприемен. Сърбите са топли и приятелски настроени. Потупват се един друг по гърба или главата, прегръщат се през рамо, гледат те с детско любопитство и си махат често.

Като излязох от църквата, след като се поклонихме пред иконите и мощите, бяхме благословени от свещеник, който говореше тихо и стисна леко ръката ми, когато вземах неговата. Прост жест на одобрение, припознаване и за миг се чувствах значим, важен за целите на творението. Жест мигновен, но акт на одобрение, на благословия, от който нашият свят толкова много се нуждае.

Монасите на вид са същите като на снимките,

които виждаш преди да отидеш на Атон. Те са невероятни хора, които успяват да свържат дълбоката духовност със семпъл разговор. Понякога обаче те погледнат и не знаеш какво си мислят. Струва ти се, че виждат в теб. Воини от първата, фронталната линия в борбата между доброто и злото, която е ограничена във времето. Техните молитви пазят света от самоунищожение. Те възнасят молитви за милост и възхвалява към Бога – два основни компонента за човешкия живот. Прославят Господа, Чиято нетварна светлина

са доловили и която сияе в очите им – никога за такъв кратък период от време не съм виждал толкова много чисти очи!

Те са добре изглеждащи мъже, такъв, какъвто аз бих искал да бъда след двайсет години, а зад този приятен вид стои дълбоко смирение, превъзможното его и непрестанна покаяна молитва: „Кирне, елейсон!“, „Господи, свети помилуй!“, „Лорд, хев мърси!“ – Какво по-важно в живота от това!

Следва

Джонатан ДЪН
Превод от английски:
Цветанка ЕЛЕНКОВА

АТОНСКИ ДНЕВНИК

Животът е споделено пътуване

лен и когато този брой се изпълни, ще дойде Второто пришествие, именно затова дяволът не иска хората да следват пътя на спасението. Важни неща, наистина.

Винаги съм мислил, че Истината не се променя. Каквото и да казваме, в каквото и да вярваме, Истината си остава Който е. Пиша „Който е“ обратно на почти съдбовния въпрос на Пилат, който запита: „Какво е истина?“, докато Истината стояла пред него.

Друг разговор. Св. Стефан, първият мъченик, докато го убивали с камъни, се застъпвал за своите убийци – отговор, който е или изпълнен с благодат, или налудничав, но определено не е нормален за този свят.

Според моя опит (за мен Православие е пре-

ви. Бях поразен от откритието колко много животът ни в града е разсеяност, отклонение от истинския път.

ДЕН ЧЕТВЪРТИ

Манастирът „Зограф“ – манастирът „Хилендар“

Зографският манастир е единственият от манастирите на Атон, който не само че използва стария Юлиански календар (тринадесет дни назад от новия Григориански календар, прилаган в целия свят), но и не сменя часовника си по лятно часово време, така че сега, докато пиша, е 7,30 вместо 8,30 ч.

Вчера, след вечерната и вечерята (таратор, салатата от краставица, домати, лук, бяло сирене, сварено яйце и сладка царевича, диня и вино – за когото иска), имаше служба за празника на св. Илия. За-

та, палене на свещи. По едно време монасите залюляха големия полиелей със запалени свещи, така че той описваше елипса във въздуха, както аз инстинктивно – с краката си.

Бях толкова уморен от краткия сън миналата нощ и от липсата на такъв през деня (добре е, ако можеш да си отпочинеш в ранния следобед), та ми се струваше, че обектите оживяват: огромен свещник ми напомня превит монах, централният кръг на покрития с плочи под стана триизмерен, като отворен пощенски плик, а църквата сякаш се извисяваше над главата ми. Монахът до мене шептеше постоянно, като от време на време издаваше възгласи на одобрение и дълбоки въздишки. Не след дълго птица долетя в църквата, лястовица най-вероятно. Много от тях имат гнезда под стрехите и когато е време за монасите да ядат, пиленцата цвърчат под стрехата на столовата едновременно с мяученето на котките.

В 1,30 през нощта не издържах повече да стоя

Духовна съкровищница

Бог, естествено, знае в какво състояние се намира всеки от нас, но понеже ние не знаем, допускаме да бъдем изпитани, за да познаем себе си, да открием скритите в нас страсти и да нямаме неразумни претенции в гения на Страшния съд.

Св. Паисий

Ако не участваш в Литургията, гори и Бог не може да ти помогне.

Архим. Захариас Захару

Нашата любов към богослужението свидетелства за нашата любов към Бога.

Игуменна Домника К.

Не обстоятелствата те убиват, а мислите ти.
Монах Симеон Светогорец

Адът е невъзможно да се направи привлекателен, затова дяволът прави привлекателен пътя към него.

Св. Василий Велики

Попитали св. Йоан Лествичник има ли признак, по който можем да разберем приближава ли се една душа към Бога, или се отдалечава от Него. На този въпрос той отговорил: „Верен признак за умъртвяването на една душа е отклонението от църковните служби“.

– Аз, отче, бих предпочела да се изповядам при някой гуховник, който е по-възрастен и сляп.

– Ако беше и глух, щеше да бъде още по-добре!

О. Епифаний Теодоропулос

Няма нищо по-силно от Христовата Църква. Който се е захванал да воюва с нея, неизбежно ще погине. Това е все едно да обявиш война на Нето.

Св. Йоан Златоуст

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2019 г.

1 година 30,00 лв.
3 месеца 15,00 лв.
6 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на Танка Тончева Христова, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синадално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.